



A 1677/välfärd

Framlagt av:
Nordisk Frihet

Behandlas i:
Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 16-00042-2

Medlemsförslag om brandmäns cancerödlighet och vissa cancers klassificering

Förslag

Nordisk Frihet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att sammanställa en samlad nordisk forskningsstudie kring brandmän och cancersjukdomar i syfte att ge en mer heltäckande bild av forskningen inom detta område

Nordisk Frihet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar De nordiska regeringarna

att utveckla yrkesskadeklassificeringen så att den innehåller de mest allmänna cancerformerna hos brandmän som yrkesjukdom

att säkra att brandmän som på grund av sitt yrke insjuknat i cancer får en tillbörlig ersättning

att utveckla företagshälsovården och arbetsrutiner så att brandmäns exponering för cancerframkallande ämnen reduceras och övervakas

Bakgrund

Brandmän exponeras i sitt arbete för många cancerframkallande ämnen. I byggnadsmaterial, inredning och hushållsmaskiner används plaster och kemikalier som bildar giftiga föreningar när de brinner. Många av dessa gifter är carcinogena och att bli exponerad för dem ökar risken för cancer.

Nya byggnads- och inredningsmaterialer uppträffas ständigt (ca 1000 nya registreras årligen). I upp till 80% av dessa material känner vi ännu inte till den fulla inverkan av de giftiga föreningar som bildas vid brand. Än

mindre hur giftiga föreningarna är från olika material i kombination. Samtidigt som de giftiga bränderna förväntas öka kommer också antalet av brandmän som drabbas av cancer att öka.¹

Forskningen om cancer hos brandmän

Det har utförts många studier om brandmäns cancerdödlighet i bl.a. Manitoba, Toronto, New York och Cincinnati. Också i Europa, t.ex. i Sverige och Frankrike, har brandmäns cancerdödlighet utforskats. *Studierna visar på att cancerdödlighet märkbart ökar med antalet år som brandman.*

Till brandmän utväljs personer, vars hälsa och kondition i yrkets början ligger på en högre nivå än motsvarande befolkning i samma ålder. En ung brandmans risk att dö i cancer är 0.70-0.80, dvs. mer osannolikt än annan befolkning. Fem år som brandman fördubblar risken att dö i leukemi, och leukemidödlighet stiger från 0.80 till 2.²

I Manitoba inleddes år 2009 en metastudie om brandmäns cancer. I studien genomgicks alla större studier i världen under åren 1994-2001. Forskningen konstaterar ett samband mellan brandmäns arbete och cancerdödlighet. Studien klargjorde också s.k. latenstider, dvs. hur många år ska en brandman arbeta för att risken att få cancer är fördubblad jämfört med befolkningen generellt. T.ex. för hjärncancer är latenstiden tio år och i leukemi fem år. Dessutom kan riskens vara högre än vad talen visar för att många studier beaktar inte den lägre dödligheten i cancer hos brandmän initialt.

Brandmän har också en ökad risk att dö i lungcancer, även om det är svårt att bevisa. Lungcancer är en ytterst allmän cancer och risken ökar med rökning, vilket gör det svårt att bevisa. För att visa på sambandet bör man ha ett stort intag av icke-rökande brandmän.³

I Kanada studerades cancerdödligheten hos brandmän i Toronto och närliggande områden.⁴ Här konstaterades ett samband mellan brandmansyrket och flera cancerformer. T.ex. steg dödligheten i hjärncancer till 6,25 när brandmän hade arbetat 5-9 år.⁵

I Cincinnati granskades 32 olika studier som omfattade allt som allt 110 000 brandmän.⁶ Slutsatsen var att brandmäns arbete och exponering för farliga kemikalier (absorberade och inandade) har en rak förbindelse till förhöjd cancerdödlighet. En förhöjd dödlighet finns i bl.a. cancer i testiklar och prostata, hudcancer, hjärncancer, ändtarmens och magens cancer, cancer i tjocktarmen samt i non-Hodgkin-lymfom. Också i Tyskland⁷ och i Nya Zeeland har testikelcancer konstaterats allt oftare hos brandmän.

I Sverige undersökte Karolinska institutet Stockholms brandmäns cancerdödlighet, och dödligheten var högre i magcancer (1,93) och hjärncancer (4,96) jämfört med befolkningen i övrigt.⁸ Risken ökade med antal år i yrket. Enligt fransk forskning var brandmäns medeldödlighet 0,52, dvs. de var friskare än annan befolkning, men cancerdödlighet utgjorde ett undantag. T.ex. var dödligheten i cancer i köns- och urinorgan 3,29, i matsmältningsorgan 1,14 och i andningsorgan 1,12.

¹ I en eldsvåda är carcinogena ämnen t.ex. PAH (polycykliska aromatiska kolväten -föreningar), klorerade kolväten, bensener, PCB (mångklorerad bifenyli), PVC (polyvinylklorerad), formaldehyd, bentsedrin, asbest, vinylklorid, sot, tjärar, oljor, radon, radium samt arsenik och dess föreningar.

² 1 är jämförelsesiffran

³ t.ex. Guidotti konstaterade en förhöjd lungcancerdödlighet i sin forskning år 2007.

⁴ ca 6000 brandmän undersöktes år 1950-1989

⁵ I jämförelsen med siffran 1 (befolkningen som helhet)

⁶ LeMasters & Lockey, 2007

⁷ Jockel, Ahrens & Elms, 2002

⁸ Tornling, Gustavsson & Hoystedt, 1994

Nordiska rådet

A 1677/välfärd

Framlagt av:
Nordisk Frihet

Behandlas i:
Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 16-00042-2

Ersättningsystemet för brandmän som insjuknat i cancer

Då cancerrisken hos brandmän har kunnat bevisas vara högre än hos befolkningen i övrigt enligt många studier, har t.ex. i USA och Kanada börjat ut betala ersättning till brandmän som insjuknat i cancer. I USA betalar 43 delstater ersättning i flera olika former av cancer.⁹ 13 delstater ersätter alla cancertyper.

I Kanada betalar sju provinser ersättning till brandmän som insjuknat i cancer. Den första provinsen som började betala ersättningar var Manitoba. Inledningsvis inkluderades fem cancertyper med störst dödlighetsrisk: hjärncancer, cancer i urinblåsan, njurcancer, non-Hodgkin-lymfom och leukemi. Senare har ersättning betalas ut också vid andra cancerformer. T.ex. Manitoba inkluderar också lungcancer, cancer i urinledare, tjocktarm och ändtarm (sedan 2005), cancer i testiklar och matstrupe (sedan 2005), och bröstcancer, cancer i prostata, multipel myelom samt hudcancer (sedan 2010).

I USA och Kanada får brandmannen ersättning ifall han insjuknar i cancer efter en viss tid som brandman (t.ex. i Kanada efter 5 år insjuknar i leukemi, efter 10 år insjuknar i hjärncancer eller testikelcancer, eller efter 15 år insjuknar i tjocktarmcancer). I fall brandmannen dör i cancer som klassificerats som yrkesjukdom, betalas ersättning till hans familj. Ersättningar som utbetalas till familjen inkluderar ersättning vid dödsfall, begravningshjälp och familjepension (änkepension och/eller barnpension).

I USA och Kanada gäller ersättningsystemet alla brandmän – också de pensionerade, frivilliga och militära brandmän. Ersättningen är automatisk, med andra ord utan krav på bevis. Staten eller provinsen betalar ersättningarna.

De nordiska länderna reglerar arbets- och yrkesskador genom nationella yrkessjukdomslagar. T.ex. i Finland förutsätter yrkessjukdomslagen att ersättning utbetalas på basis av lagen om olycksfallsförsäkring (604/1948) ifall sjukdomen har orsakats av fysiska, kemiska eller biologiska faktorer vid arbetes gång.¹⁰ Olycksfallsförsäkringscentralen för ett försäkringsregister över yrkessjukdomar¹¹, och enligt registret har brandmän fått ersättning för yrkessjukdom orsakat av lungcancer. Åren 2005-2011 har ersättning utgått för fyra fall av mesoteliom (dvs. cancer orsakat av asbestexponering), varav tre har klassificerats som lungsäcksmesoteliom. Därtill har ersättning utbetalats för en annan form av lungcancer.¹² Ett fall av lungcancer har misstänkts vara yrkessjukdom.¹³ Utifrån den finska olycksfallsförsäkringscentralens register verkar lungcancer uppfattas som yrkesskada/sjukdom för brandmän, men inte andra cancertyper.

Brandmäns höga cancerrisk innebär utmaningar också för uppföljning av brandmäns hälsa. Brandmäns exponering för cancerframkallande ämnen borde följas upp regelbundet t.ex. genom mätning av vissa giftrester i urinen.¹⁴ Man borde dessutom kontrollera ändringar i brandmäns hälsotillstånd så att möjlig cancer kan diagnostiseras i ett tidigt skede när prognosen är bättre. Därtill ska exponering av cancerframkallande ämnen

⁹ Bl. a. i cancer i nervsystemet, hjärncancer, cancer i matsmältningsorgan och matsmältningskanal (t.ex. muncancer, strupcancer, cancer i bukspottkörtel, levercancer, cancer i ändtarmen eller i tjocktarmen), bencancer, hematopietiska cancer (t.ex. leukemi eller multipel myelom) cancer i andningsorgan (t.ex. lungcancer mesoteliom), cancer i lymfkärlssystem (Hodgkins lymfom eller non-Hodgkins -lymfom) cancer i fortplantningsorgan (t.ex. prostata, testiklar eller äggstock), bröstcancer, hudcancer (t.ex. malign melanom) samt cancer i urinorgan (t.ex. cancer i urinblåsan eller i urinledare eller njurcancer).

¹⁰ Yrkessjukdomslag 1988/1343, 1 §

¹¹ Olycksfallsförsäkringslag 64 §

¹² C34,1 cancer i lungans toppsektion eller dess luftrör

¹³ C34 luftrörs- och/eller lungcancer

¹⁴ t.ex. 1-hydroxypyren och 2-naftol

Nordiska rådet

A 1677/välfärd

Framlagt av:
Nordisk Frihet

Behandlas i:
Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 16-00042-2

begränsas genom tvätt efter branduppdrag, handtvätt, service av brand-
utrustning samt bevakning mm.¹⁵

Nordiska rådet

Helsingfors, 25 januari 2016

Ari Jalonen (sannf)

Arja Juvonen (sannf)

Jan Erik Messmann (DF)

Juho Eerola (sannf)

Laura Huhtasaari (sannf)

Liselott Blixt (DF)

Mikkel Dencker (DF)

A 1677/välfärd

Framlagt av:

Nordisk Frihet

Behandlas i:

Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 16-00042-2

¹⁵ Det är farligare att bli utsatt via huden, och efter eldsvådan borde sotet rensas omsorgsfullt från huden och arbetskläderna tvättas. Med hjälp av den rätta utrustningen kan man minska hudexponeringen.